

[Transcript] Genstart / Giftigt gods

Der når nok at gå en dagstid før det går op for mig, at jeg også begynder at have det underligt. Jeg er for und i hovedet, jeg bliver svimmel og min halvstand følge som om jeg har siddet på et rygårdshus hele natten.

Der er et eller andet, som ikke er, som det skal være, men jeg kan ikke helt finde ud af at forklare, hvad det er.

Et tåg, lastet med giftige kemikalier, kører sporet i den lille amerikanske by i East Palestine.

Det er den start af det kontroledede rejse, som du kan se den smøg bare billede fra areaet.

Den sorte røg ligger sig som et tæppe henover byen, og borgerne klager over rundt i halsen, hovedpien og eksen.

Jeg smelter ting, vi er sik, vi går til det emergency room, jeg kan ikke bruge.

Nu, en måned efter ulykken, insisterer myndighederne på, at der ikke er noget at være bange for.

Så hvorfor stoler byen ikke på dem? Det genstart i dag. Mit navn er Thomas Thieransen.

Hvor stor en katastrofe er det i East Palestine og Ramdag?

Man frygter, at det er den største miljømæssige katastrofe i USA's historie.

Men af god grunden er det rigtig svært at måle omfanget af det lige nu, fordi man ved ikke, hvad man skal måle,

og den har ikke kostet nogen menneske liv her og nu, men der er ikke nogen, der ved om den kommer til at gøre det på sikt.

Det sidste år har jeg været det fra New York USA, hvor jeg bor.

Hvor du også tager rundt i landet, når der sker katastrofer eller er valg for samlinger.

Jeg er lige præcis, jeg har dækket skolskyderi og bortlæggning midtvejs valg.

Vil du ikke beskrive, hvad East Palestine er for en slags by?

East Palestine minder på mange måder om sådan en lille dansk provinsby, hvor der ikke sker så meget,

men alligevel af liv, når du går ned og er i gårgaden.

Der er indbygger, der har brugt i byen i generation, og det har størstedelen af dem, og de kender alle sammen hinanden.

Alle er på forenavn og hilser på hinanden, når de mødes i brosen eller på gaden på tankstationen, når de skal tanke bensin, og man får sådan en brug for, at de skal tage bensin,

og man får sådan en fornemmelse af, at det her er det sted, folk ikke har lyst til at tage væk fra.

Hvis man skal forstille sig USA som kort, hvor ligger East Palestine så på kortet?

Byen ligger lige på grænsen mellem delstaterne Ohio og Pennsylvania,

og den har altså kun små 5.000 indbygger, og så er der nogle små samfund rundt om.

Hvem er de mennesker, der bor i byen?

Det er middelklassen og så den lavere middelklasse i USA.

Det er folk, der ikke har den store opsparing, og har brugt det rigtig mange år på, og sparer sammen til at kunne købe et hus i byen.

De her hus, de koster typisk 60-100.000 dollar, som kring en halv million kroner,

og det er altså noget, de har brugt det lang tid på, og sparer samtidig så at det er mennesker, der lever,

og lønsel til lønsel, så de har ikke mange penge til år, når første regningerne er de betalt.

Fredag aften den 30. februar kører et kilometer langt tog gennem Ohio i det nøjesliversag.

Men i udkanten af East Palestine, lige ved grænsen til Pennsylvania,

kører flere vogne pludselig af sporet.

[Transcript] Genstart / Giftigt gods

Toget er lastet med giftige kemikalier, og det skaber panik.

Der er blandt andet vinilkloriet, som man bruger til at fremstille plastikmaterialer af, og nogle af de her stoffer er meget, meget giftige og kan også være kraftfremkaldende.

2000 mennesker, der bor tæt på ulykken, bliver evakueret med det samme.

Myndighederne begynder at brænde kemikalierne af, fordi de er bange for, at de vil selv enten at eksplodere.

Det foregår ved, at brændvæsene udleder nogle af de her kemikalier i nogle små krav, der ligger lige ved siden af ulykkesstedet.

Og lige så snart det bliver antændt, så er der en stor sort røgsky, der stiger til værelse.

Jeg tror, hvis man har læst eller set nogle billeder for den her ulykke,

så er der i hvert fald et, som virkelig har printet sig ind i folks nethænden.

Du kan se for enden af en villavej, at der er bare den her kæmpe pad,

had det sky, af sort, tyk, giftige røg, som ligger sig som sådan en dyne udover byen.

Og vi kan se brændvæsene, at det er hårdt at se, fordi det er vigtigt, at den småk er her.

To dage efter brænden, da den sorte røg endelig har lagt sig,

kan folk vende hjem igen.

Ohio-governør Mike Dewine sætter frihed, at polusionen i Ohio-river,

en sørge af vandet for 5 millioner mennesker, har været derfra.

Der er indtid farligt i verken vandet, jorden eller luften for sikre myndighederne.

De tester omkring 500 huset i området og også vandløb og åre,

der er i og omkring byen.

Og de har testvisere ingen sundhedsskadelige kemikalier.

Der er ingen grund til panikstige myndighederne.

Vi har slet ikke fundet noget, der skulle være farligt overhovedet.

Tror de på den besked for myndighederne?

Det gør de overhovedet ikke.

De i det lønge rejser mod East Palestine for at finde ud af, hvad der foregår.

Under vejs omkring 40 minutter fra bygrænsen stopper hun ved et supermarked

for at købe rent vand og mad til sit ophold i byen.

Og med det samme så ser jeg bare flasker med vand overalt.

I indkøbsvårene og kurve bl.a. de andre kunder,

der er vandflasker.

Sådan her har det været lige siden ulykken.

Der kommer paller med vand ind hver eneste dag,

og om aften, når de går hjem, så er alt det her vand blevet rævet væk.

Så folk rager som en vand til sig, fordi de ikke tør at tage chancen

og løb den risiko at drikke vand fra hende?

Ja, fuldstændig.

Og jeg havde måske regnet med, at det ville være sådan,

jo til, at jeg kom på byen, men ikke 40 minutter væk.

Hvad er det for et syn, der møder dig, når du kører ind mod byen?

Det første, jeg ser, da jeg kommer ind mod byen,

er det her kæmpe skildt, hvor der står,

East Palestine as city you don't want to leave.

[Transcript] Genstart / Giftigt gods

Og det er jo så kontræsfølt, når man ved, der bor 5.000 indbygger i byen, som rigtig, rigtig gerne vil væk. Jeg har sat min GPS til stedet, hvor to lykken den skete, og da jeg nærmer mig, så bliver jeg stoppet af 2-3 fyre i sådan en sikkerheds sko, og en gul jake, sådan en reflexvæst, men ellers ikke rigtig noget sikkerhedsudstyr. Men de stopper mig og siger, at jeg må ikke køre den vej, jeg må ikke nærme mig ulykken, og jeg skal vinde om. De har været der i en udstid, og de skal i hvert fald også være, der er en uge mere.

Og ham her fyren, jeg taler med, han er virkelig glad. Det er det fedeste job han har fået, fordi han tjener 3 gange så meget, som han plejer, når han sidder vagt.

Og han siger, at han om det er jo på grund af ulykken, og så peger han over, og så griner han, og så spørger han om, at han ikke er bekymret, når han ikke har nogen mask eller noget på, og så siger han, at han aner, at de sev har fint at være. Og så sender han mig ellers på en ditur rundt om byen, for at komme ind fra den anden side af.

Hvordan er det at bevæge sig rundt i byen, er folk lige så glad og fortrykningsfulde, som ham vagt den du møder? Nej, overhovedet ikke.

Det er uanset, hvor man stopper, hvilke gadegørende man står på, eller hvilken butik man går ind i, så at det folk, de taler om, det er den her ulykke.

En af dem, der bor i byen, det er Kayla Meller. Hvem er hun?

Kayla er sådan en meget smilende og glad kvinde i slutningen af tyverne. Kayla har noget meget karakteristisk rødt, langt hår, sådan nogle cornrows, som hun har haft i mange år. Hun er født og opvokset i den her lille bideby, der hedder Nekli, som ligger udenfor East Palestine. Og her er hun altså lykkedes med at spare op til at købe et hus sammen med sin mand, og der bor hun nu med sine tre børn. De har en gård, hvor de opdretter dyr, der bor omkring 100 dyr for den her gård. Hun tror ligesom mange af andre byens indbygger, at der er noget galt. Hvorfor gør hun det?

Alle reddagen efter ulykken, der gik hendes børn ud og lavede i haven, og der gik ikke særlig lang tid før hendes steddatter begyndte at få det rigtig dårligt. Hun fik hvert rejkningsbesvær, hun følte hendes lunger, de brændte, og Kayla fortæller, at hun kiggede på steddatteren, og inden for få minutter, så var hele hendes andre børn,

[Transcript] Genstart / Giftigt gods

hendes arme, hendes bryst, sådan helt rødt, ille rødt.
Så de skyndte sig for hende ind i huset igen,
og da hun var indenfor, så dæmpede de her symptom,
og lige så snart hun kom ud, så blev de forværet,
så de visste, at der var noget, der var helt galt.
Kate Miller og hendes familie bliver ikke evakuerede af møndighederne,
og derfor tager de sagen i egen hånd,
og flytter ind på en skole lidt uden for byen i nogle dage.
Men da hun vender tilbage til gården,
opfører dyrne sig mærkeligt.
På det her tidspunkt kan de stadigvæk lukte ret kraftigt i luften,
at der er noget galt. Den her kemiske nejlagt fjernerlukt,
og Kayla efter, at de kom ud op, og hun har sat sine børn ind i huset,
så går hun en tur rundt på grunden og går ned til det vandløb,
der ellers normalt er fyldt med børn,
der leger.
Og så stikker hun en kæft ned i vandet, og så med det samme glider der sådan en lilla hende til
overfladen,
og så begynder de her dødfisk ellers også bare at komme til syne.
Så hun ser simpelthen, at mens hun har været væk, så er dyrne døde.
Ja, der er dødfisk over det hele, og hun gør tilbage til sin grund for at fortælle sin mand, hvad der er,
hun har set.
Mens de sidder der og taler om tingene udenfor på terrassen, og hvad skal de gøre,
og har de jo råd til at ikke være køret sig selv igen, og hvad skal der ske med dyrne,
så kan hun se ud af sådan en øjngrån, at to af hendes haner går mærkeligt.
Den går helt stift, og så falder den om lige pludselig, og har fået hjertestop.
Hun går rundt og tjekker til de her andre dyr, og kan se, at hendes gris også opfører sig underligt.
Og det er altså på grund af hende, at der ender med at blive sat et borgermøde op,
hvor det her togselskab skal komme og svare på spørgsmål, og et par timer før de skal møde op,
så aflyser de med begrundelsen, at der ikke er nogen, der har været dyr.
Hvad mener de med sikkerhed? De uddøber det ikke. Det er faktisk ikke til at få svar på,
om de mener, at de frygter, at borgerne vil overfale dem,
eller om de mener, at det er de her kemikalier, der er i luften.
Føler Kælder, at hun og resten af Izt-Palestinen bliver glemt,
og at hun og de andre dyr, der har været dyr, har været dyr,
at hun og resten af Izt-Palestinen bliver glemt?
Ja, det siger de alle sammen. Mange af dem siger det her med,
at ingen gang deres egen præsident, som kun bor i en fåtimes køretur,
der fra Gid og Kommer besøg dem, samtidig så sker der rigtig meget ud om i verden,
som for meget opmærksomhed jordskælvede i Turkiet,
og der taler om der måske er ufor over USAs luftrum.
Så fokus af mange andre steder, og i i hvert fald en uge,
er der ikke rigtig nogen, der dækker, hvad der sker.
Og det betyder også, at de er rigtig ved, hvor de selv skal søge deres informationer hende,

[Transcript] Genstart / Giftigt gods

og det gør også, at der bliver sprit rigtig meget misinformation.
Der er rykter om dyr, der bliver født med to hoveder,
og der bliver sat sådan sidle op på nogle døger,
hvor der står æg gå ind i den her bygning, så bliver du meget syg,
og det er nogen, der udnytter situationen til at sprede falske informationer,
men fordi de ikke ved, hvad de skal tro på, så er der også nogen, der hopper i fælden.
Joe Biden svarer og unwine, når han bliver sport ind til ulykken.
I stedet begynder republikanske politikere,
og interesserer sig for den potentielle miljøkatastrof.
Og pludselig, mens dette lønge er i byen,
neddeler Donald Trump, at han vil aflægge is-Palestinen i courtesit.
Donald Trump fortæller på sit eget medie, at han kommer til is-Palestinen,
byen, som Joe Biden har glemt, som han siger,
og nu vil han komme og give dem den opmærksomhed, som de fortjener.
I den her dag, der regner det, det er koldt, vinden, den blæser,
og alligevel så står der altså de her knappt 2.000 indbygger,
og jubler, når han kører ind i byen.
Trump, han gør altså sin angtre, kører hen til den her brandstation.
Han har allerede på forhånd udvalgt få medier, der må komme med ind
og for guds skyld ikke stille nogen spørgsmål, han skal bare lige ind og sige et par år.
Så kører han videre igen til sin lille telt,
de har sat op på en parkeringsplads, der ligger 500 meter væk,
hvor han får læsset paller med Trump-brorter fra hans Mar-a-Lago-hoteller ind.
Han står der og taler med byens lokalpolitikker,
og så går han hen og taler med nogle af indbyggerne,
og blandt andet så får han øje på Kela Miller, som står der i menneskemængden,
og så siger han, wow I love your hair, never change that.
Og det her er lige down there, Ali.
Altså den her by, som i forvejen elsker Trump, de hylder ham for at være der,
de råber, at de elsker ham, og jeg føler næsten, at det er sådan en,
det er et show, jeg er til.
Det lyder jo mere af et vælgermøde og en PR-tour,
hvor han lige fordelt noget Trump-vand ud,
mere end det er et ophold, hvor han ønsker at gøre noget ved de problemer, der er i byen.
Er det også sådan borgerne i Palestine efterfølgende ser på det møde?
Ja, jeg spørger dem, at det her ikke bare er en del af hans valgkamp,
og der siger de altså, jo jo, men det er vi lige glad med,
at endelig er der nogen, der gider lytte på os,
endelig er der nogen, der gider møde op og gi' den her by, den opmærksomhed, den fortæner.
Så de er fuldstændig lige glad med, om de bliver brugt som en del af hans valgkamp.
Og han forsagt noget med, at ja, men altså indtil jeg meldt min inkomst,
der var der jo ikke nogen i regeringen, der gad at komme,
men prøv at se her, i dag efter jeg kommer, i morgen, der ducker transportministeren os op.
Så ting sker med Trump-beroret, og de slurer det råt.

[Transcript] Genstart / Giftigt gods

Hvorfor er det ikke vigtigt at få Joe Biden at markere sig lige præcis i den her katastrofen? Det er svært at sige, hvorfor han ikke er dukket op i nuet, at når normalt, når der sker nogle her store katastrofer i USA, så er det normalt, at hvis ikke presidenten, så vice-presidenten eller andre, være presentanter for regeringen i hvert fald, kommer og viser flede. Hvilken hjælp får Kayla Miller og de andre 5.000 beboere i is-Palestin? Der er nogen, der er blevet evakueret, og nogen, der ikke er. Kayla Miller er en af dem, der ikke er. Hun har hverken fået et opkald fra myndighederne, eller nogen, der har banket på hendes dør. Der er ikke nogen, der fortæller hende, hvad der skal ske. Hun har heller ikke fået betalt et hotelophold, eller bare det vand, hun skal købe i supermarkedet hver eneste dag. Vi kan ikke bare oprygge og gå. Det er et katastrof. Rigtig mange indbyggerne har brugt alle deres penge, og deres opspejning på at købe et hus eller en grund i byen. Hvis de spørger banken nu, om de kan få lov til at låne nogle flere penge, til at starte forfra et andet sted, så vil de få nej. De kan ikke afbetale på to lån, og det bliver umuligt at sælge de hus, de sidder i nu, så de føler sig fanget fuldstændigere. Møntighederne, de siger jo og bliver ved med at sige, at det er sikkert at bo i East Palestine. Hvorfor er der så alligevel så mange indbyggerne, der alligevel ikke tror på møntighederne? De fortæller ikke, hvad de tester for, og de siger, at de blandt andet ikke har testet for dioksiner, som er meget skadelig, både for mennesker og dyr, og som kan være kraftfromkalende, og som er noget, der opstår, når man blandt andet antender det her vinylklorid, som var en bord på toget. Og det er derfor, at de er så frustreret, de her indbygger. Er der nogen eksempler på, at de amerikanske møntigheder har farget sådan en miljøkatastrofe i en under guldtippet? Altså er der en grund til at være mere misthængelig, end man vil være herhjemme måske? Når man spørger indbyggerne, hvad de er bange for, så henviser de alle sammen til vandkatastrofen, der skete i Flint i 2014. Drikkevandet i den amerikanske by, Flint, er så forurenede af by, at President Barack Obama nu har erklæret undshæltetillænder. Hvor indbyggerne drikker forurenede vand, og folk blev syge, der var nogen, der døde, og alligevel så gik der to år før møntighederne, miljømøntighederne, de gad at undersøge vandet,

[Transcript] Genstart / Giftigt gods

og fandt ud af, at det var rigtig, rigtig farligt,
og at der var by i vandet.
Og det er præcis de samme miljømøntigheder,
der undersøger vandet i den her by.
Det kunne have været stoppet meget, meget tidligere,
og forløbende, at der var et sted,
og der var et E.P.A. forløbende,
for hele dette tid,
og ingen var nødt til at se for dette problemet.
De har i hvert fald før oplevet, at der gik rigtig lang tid
før møntighederne reagerede på en miljøkatastrofe,
og at det fik alvorlige konsekvenser,
at folk døde og blev meget, meget syge.
Så beboerne i East Palestine kunne også måske være bekymrede
for, at der var andre interesser end beboernes sikkerhed,
der er på spil i det her spørgsmål.
Ja, de er rigtig, rigtig bange for, at togselskabet
kun tænker i penge,
og muligt af statningssager,
derfor forsøger at holde omkostningerne ned,
og så er de bange for, at miljømøntighederne
hverken ved, hvad de skal gøre,
men heller ikke gider at gøre det, de skal.
Der skal rigtig, rigtig meget til, hvis man skal ud
og teste vandkvaliteten ikke bare i den her lille by,
men også rundt omkring.
Dyrene, der bor på de her gårde, kan de spise af det,
de går og græsger af.
De siger, det er jo godt, der ikke er nogen, der døde i ulykken,
men på en eller anden måde ville de også.
Det lyder sindssygt at sige,
men ønske, at det havde kostet menneskeliv her og nu,
fordi så kunne det være, det var blevet taget mere seriøst.
Der er jo rigtig mange, der siger om, det er jo bare en ulykke,
der er jo ikke nogen døde,
men de ved ikke.
Der er ingen, der ved, om der ender med at være hundredvis
eller flere tusind, der dør af kraft på længere sikter.
Er der dit en chance for,
at det, vi oplever i is-Palestin,
også er et udtryk for en paranoia, et sådan hysteri,
altså når myndighederne siger, at der ikke er noget galt,
og så er lige vel simpelthen det, tror vi, der er.
Det er jo kun et par år siden, at de her,

[Transcript] Genstart / Giftigt gods

en president, der sagde, der var ikke noget frygt,
da corona-pandemien ramte,
at det kunne man sagtens komme så over,
og det var bare en influens, at vi skulle ikke gøre noget,
der skulle ikke rigtig settes penge af til det,
og delstaterne kunne selv finde ud af det,
hvordan de ville håndtere det.

Og det så de også, hvor galt det endt med at gå,
så selvom, at de måske er tilhængere af Trump,
så de ikke er tilhængere af myndighedernes måde at håndtere kriser på.

Her slutter dagens genstart.

Den var sat sammen med Charlotte Koval,

Jonas Jose Andersen,

Line Fabrisius,

og mit navn,

at Thomas Jonsen.